

Aardappelverbruik in België in 2022

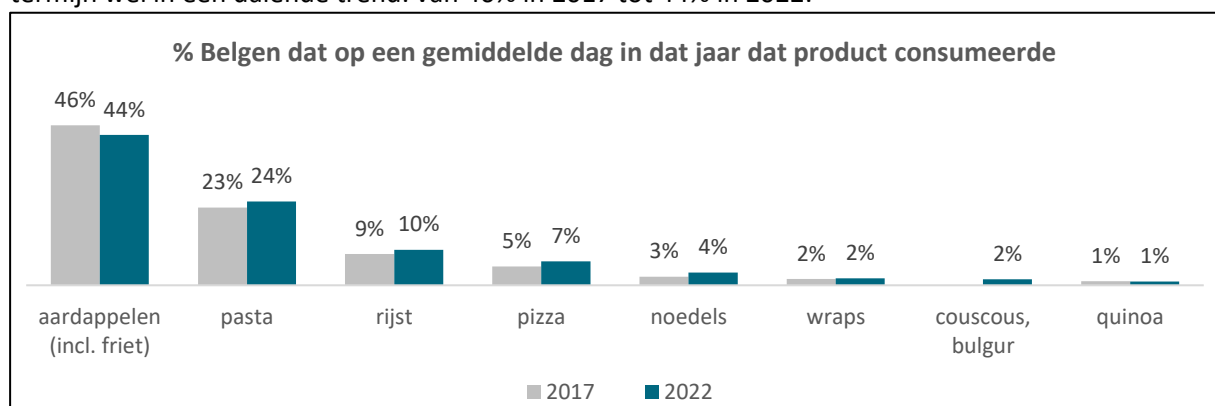
De aardappel blijft in België de maaltijdbegeleider bij uitstek, maar het verbruik staat wel onder druk. Vooral gekookte aardappelen verliezen een stukje aan populariteit, hoewel op een gemiddelde dag nog steeds 13% van de Belgen gekookte aardappelen eet. $\frac{3}{4}$ van de keren dat we aardappelen eten, is dit thuis. Tijdens de coronajaren 2020 en 2021 lag dit nog een stuk hoger, maar in 2022 lag de verhouding thuis-buitenshuis opnieuw op het niveau van vóór corona. Het thuisverbruik van verse aardappelen is zelfs gedaald tot onder het niveau van 2019 (18,6 kg per capita in 2022 versus 19,6 kg per capita in 2019). Die daling komt er door een dalende aankoopfrequentie en een dalend volume per aankoop. Belgische gezinnen kopen steeds vaker aardappelverpakkingen van minder dan 5 kg. Het thuisverbruik van verwerkte aardappelen lag in 2022 nog wel hoger dan vóór de coronacrisis en ook droge deegwaren en droge rijst kenden in 2022 nog steeds een hoger thuisverbruik dan in 2019. Dit alles blijkt uit cijfers die VLAM aankoopt bij het marktonderzoeksbureau GfK en uit de Consumptietracker, die het marktonderzoeksbureau iVox uitvoert in opdracht van VLAM.

Coronacrisis en inflatie hebben belangrijke invloed op de totale voedselconsumptie

Vooraleer we inzoomen op het aardappelverbruik, is het belangrijk om breder te kijken naar de algemene voedselconsumptie. In 2022 hadden immers twee elementen een belangrijke invloed op die voedselconsumptie: de coronacrisis en de hoge inflatie. In 2020 en 2021 hadden de coronamaatregelen een sterk impact op wáár we consumeerden (en in mindere mate op wát we consumeerden). Door de lockdowns viel het buitenshuisverbruik in die jaren sterk terug en kende het thuisverbruik een forse stijging. 2022 was een jaar zonder lockdowns waardoor we een tegenovergestelde verschuiving zagen van thuisverbruik naar buitenshuisverbruik. Naast het effect van de coronacrisis, werden we in 2022 geconfronteerd met een voedingsinflatie van maar liefst 8,4%. Die hoge inflatie zorgde voor een extra druk op de aangekochte thuisverbruikvolumes en het stuwde mee de winst van hard discount ten nadele van de grotere supermarkten en van private label (winkelmerken) ten nadele van de A-merken. Door de hogere prijzen noteerden we in 2022 wel een hogere omzet. De totale FMCG (Fast Moving Consumer Goods)-omzet kwam in 2022 uit op 29,3 miljard euro, wat maar liefst 13% hoger is dan in het pré-coronajaar 2019. Bij de foodservicemarkt ging het in 2022 om een omzet van 23,7 miljard euro, wat 7% hoger is dan in 2019.

De aardappel blijft de belangrijkste maaltijdbegeleider

Als we een foto nemen van een gemiddelde dag in 2022, dan consumeerde 44% van de Belgen op die dag aardappelen (incl. friet), 24% pasta, 10% rijst, 7% pizza, 4% noedels, ... De aardappel blijft dus in België veruit de belangrijkste maaltijdbegeleider. Die dagpenetratie van aardappelen zit op langere termijn wel in een dalende trend: van 46% in 2017 tot 44% in 2022.

Bron: Consumptietracker VLAM (iVox)

Aardappelen (incl. friet) worden vaker gegeten door 55-64 jarigen dan door 18-34 jarigen, vaker in Vlaanderen dan in Wallonië en vooral Brussel, vaker door samenwonenden dan door alleenwonenden en vaker door personen met enkel inlandse roots dan door personen met buitenlandse roots. Maar ook bij profielen die minder vaak aardappelen eten, blijft de aardappel de belangrijkste maaltijdbegeleider. Zo at op een gemiddelde dag in 2022 nog 36% van de 18-34 jarigen aardappelen tegenover 26% pasta, 13% rijst, 13% pizza, ...

Gekookte aardappelen en frieten zijn de belangrijkste aardappelbereidingen

Wanneer we in 2022 aardappelen aten, dan waren dit in de eerste plaats gekookte aardappelen of frieten: op een gemiddelde dag in 2022 at 13% van de Belgen gekookte aardappelen en 12% friet. Daarna volgden puree en gebakken aardappelen, met een dagpenetratie van respectievelijk 6% en 4%. Op langere termijn staat vooral het verbruik van gekookte aardappelen onder druk.

De aardappelbereiding hangt wel af van de dag van de week: op een weekdag consumeren we eerder gekookte aardappelen of puree en in het weekend eerder frieten of kroketten. Daarnaast noteren we ook enkele profielverschillen. Zo eten Nederlandstaligen in verhouding eerder gekookte aardappelen, puree en frieten, terwijl Franstaligen in verhouding eerder gestoomde aardappelen en aardappelen in de oven eten. Verder worden gekookte aardappelen vaker gegeten door 55-64 jarigen en puree wordt in verhouding eerder gegeten door gezinnen met kinderen.

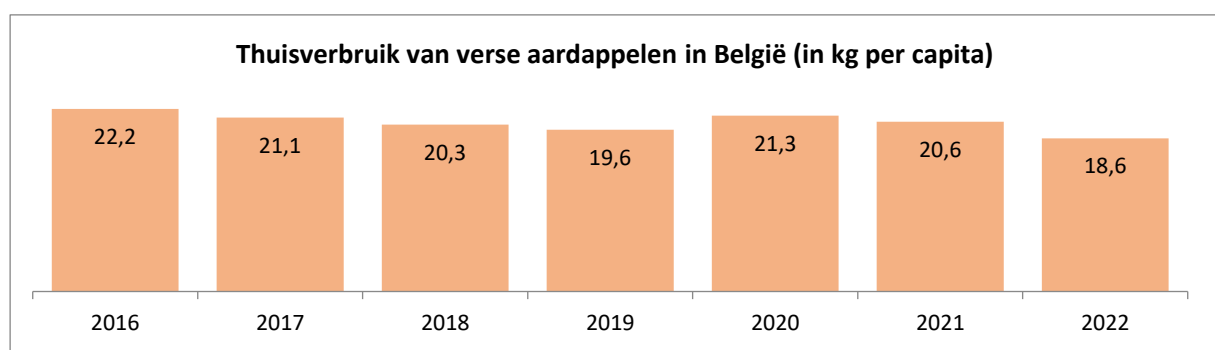
Aardappelen worden vooral thuis gegeten en in verhouding opnieuw even vaak als voor corona.

73% van de keren dat we in 2022 aardappelen (incl. friet) aten, deden we dit thuis. Hiermee zit de verhouding tussen aardappelconsumpties thuis en buitenshuis opnieuw op hetzelfde niveau als vóór de coronacrisis. In 2020 en 2021 zagen we immers een stijging in de thuisconsumpties door de coronamaatregelen. Maar dat effect is dus in 2022 genormaliseerd. Naast thuis consumeren we aardappelen ook in horeca (12% van de aardappelconsumpties), bij familie of vrienden (8%), op het werk of de school (3%) en elders (4%).

De consumptieplaatsen verschillen afhankelijk van de aardappelbereiding. Frieten eten we immers ook vaak in horeca, bij familie en vrienden en op overige locaties zoals bv. op events, terwijl we gekookte aardappelen bijna enkel thuis eten. Wanneer we in 2022 gekookte aardappelen aten, dan was dit in 85% van de gevallen thuis, terwijl dit bij frieten slechts in 57% van de gevallen was.

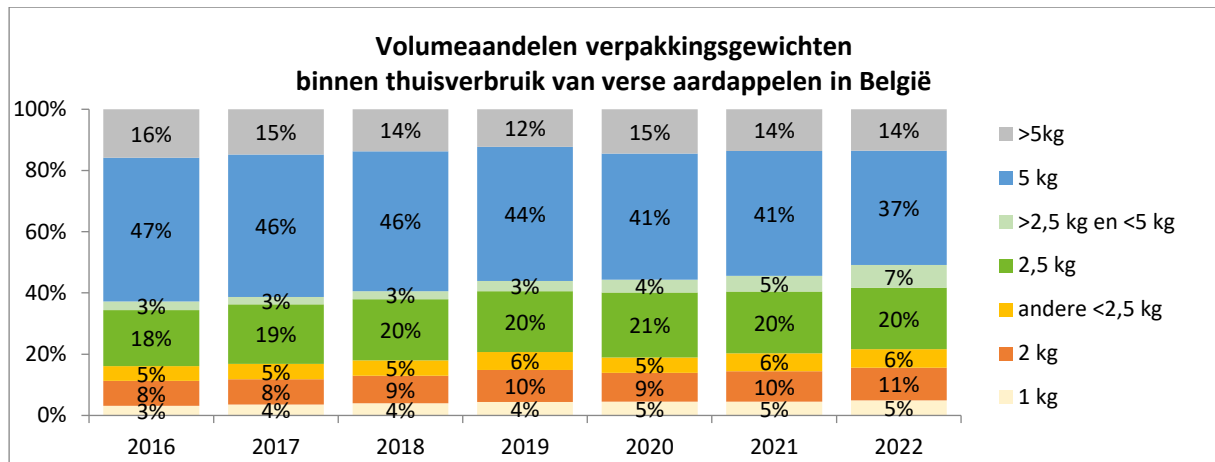
Thuisverbruik van verse aardappelen daalt onder het niveau van 2019

Na het hogere thuisverbruik van verse aardappelen in 2020 en 2021 door de coronalockdowns, daalde het thuisverbruik in 2022 met maar liefst 10% tot 18,6 kg per capita. Hiermee ligt het thuisverbruik van verse aardappelen in 2022 lager dan in 2019, toen we 19,6 kg per capita optekenden. De dalende trend van vóór de coronacrisis lijkt zich dus voort te zetten. Door de sterke prijsstijging (+9%) kende de totale besteding aan verse aardappelen wel slechts een daling met 1%.

Bron: GfK België

Het % kopende gezinnen blijft wel stabiel op een hoog niveau (92%), maar de aankoopfrequentie kende een forse daling in 2022 en ook het volume per aankoop blijft verder dalen. Waar in 2016 nog 63% van het gekochte volume kwam uit verpakkingen van 5 kg of meer, is dit in 2022 nog slechts 51%.

Bron: GfK België

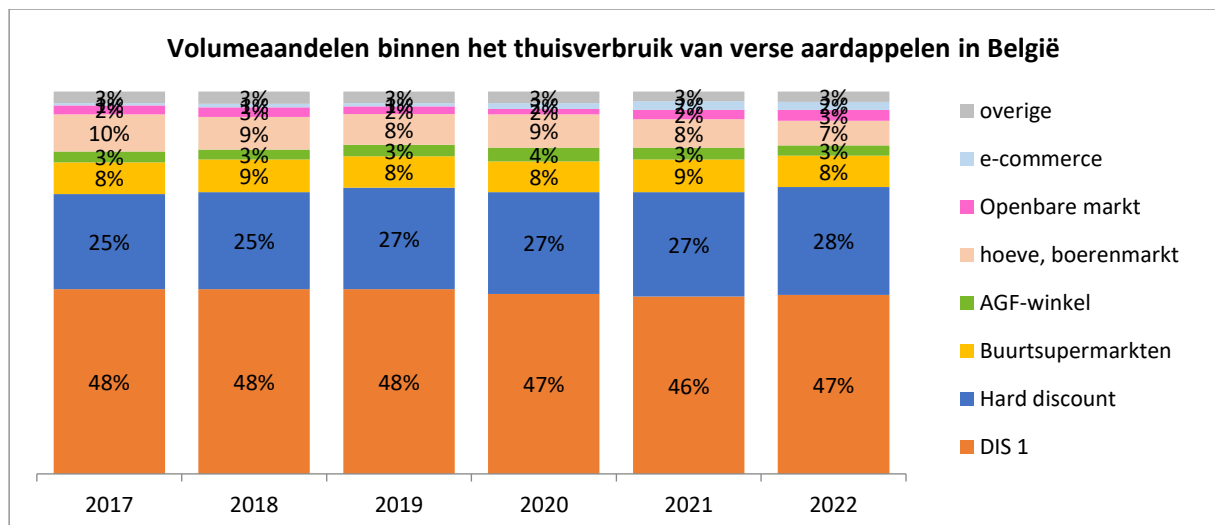
Volumeaandeel van Belgische aardappelen en biologische aardappelen daalde in 2022

Nadat het volumeaandeel van aardappelen van Belgische origine tussen 2016 en 2022 schommelde rond 78%, daalde dit in 2021 tot 76% en in 2022 zelfs tot 71%. Vooral Albert Heijn en Jumbo zorgden de voorbije jaren voor een groei van de aardappelen van Nederlandse origine.

Het volumeaandeel van bio binnen het thuisverbruik van verse aardappelen steeg van 3,9% in 2017 tot 5,0% in 2019. Na een stabilisatie in 2020 noteerden we een lichte stijging in 2021, maar in 2022 daalde het aandeel van bio opnieuw tot 4,9%.

Hard discount blijft aandeel winnen

47% van het aardappelvolumen wordt aangekocht in de grotere supermarkten. Dit aandeel is evenwel op langere termijn dalend ten voordele van hard discount (Aldi en Lidl). Verder merken we vooral dat de hoeveaankopen van aardappelen door de coronacrisis in 2020 tijdelijk opnieuw populairder werden, maar dat dit kanaal nu de dalende tendens van voor de coronacrisis voort zet.

Bron: GfK België

Thuisverbruik van verwerkte aardappelen blijft wel hoger dan in 2019

Het thuisverbruik van vers verwerkte aardappelen steeg, na een schommeling rond 1,5 kg per capita tussen 2016 en 2018, naar 1,8 kg per capita in 2019. Onder invloed van de coronacrisis noteerden we in 2020 een verdere stijging tot 2,0 kg per capita. In tegenstelling tot veel andere producten merkten we voor vers verwerkte aardappelen daarna geen daling richting het pré-coronaniveau, waardoor we ook in 2022 opnieuw uitkwamen op een thuisverbruik van 2,0 kg per capita. Vers verwerkte aardappelen blijven het dus goed doen.

Het thuisverbruik van verwerkte aardappelen in diepvries schommelde voor de coronacrisis tussen 4,8 en 5,0 kg per capita. Door de coronacrisis steeg dit in 2020 en 2021 tot 5,5 en 5,6 kg per capita. Bij verwerkte aardappelen in diepvries noteerden we in 2022 wel een daling (door de normalisatie na het wegvallen van de coronamaatregelen), maar met een thuisverbruik van 5,3 kg per capita blijven we op een hoger niveau dan vóór de coronacrisis.

En hoe deden de andere maaltijdbegeleiders het in 2022?

Het thuisverbruik van droge deegwaren en droge rijst kenden tussen 2016 en 2019 een eerder stabiel verloop. Door de coronacrisis noteerden we een piek in 2020 en een lichte terugval in 2021. Waar we bij aardappelen en heel wat andere voedingsproducten vervolgens in 2022 een verdere daling richting het niveau van 2019 zagen, is dit voor droge deegwaren en rijst niet het geval. Het thuisverbruik van droge deegwaren steeg met 2% tot 5,7 kg per capita, wat 8% hoger is dan het thuisverbruik in 2019. Voor droge deegwaren was 2022 nog een positiever jaar: een stijging met 9% tot 1,7 kg per capita, wat 21% hoger is dan in 2019. De groep 'quinoa, couscous, bulgur' blijft een kleiner segment met een thuisverbruik van 0,26 kg per capita in 2022. 30% van de Belgische gezinnen kocht in 2022 minstens 1 keer één van deze 3 producten.